

Kutsu tieteiden ja taiteiden harjoittajille, suosijoille ja ystäville

Vaikuttaa lupaavalta, eikö totta?

Oulussa toimii yliopisto, minä yksi ja toinen kaupunkilaisista tietää, vaikka tässä lehdessä kerran esitettyyn kysymykseen, missä Oulun yliopisto on, saatiinkin suunnilleen yhtä monenkarvaisia vastauksia kuin radion katukyselyihin joskus... Akatemioilla on omat tapansa. Uuden yliopiston tavoista ei tietenkään voi sanoa, että ne olisivat tottumuksia, sanan varsinaisessa mielessä, sillä niillä ei ole tällaisessa seitsemän vuoden ikäisessä laitoksessa vielä perinteitä. Sensijaan yliopistomme kernaasti ryhtyvät luomaan omia perinteitään vanhojen, joskus ikivanhojenkin akateemisten perinteiden pohjalta. Ylipäänsä.

Yliopiston ylimmät opettajat Suomenmaassa ovat professoreita. Nimitys on ollut käytössä yliopisto- ja korkeakoululaitoksessamme Turun academiain perustamisesta lähtien eli siis kreivin ajoista saakka. Monissa muissa maissa professori-sanalla tarkoitetaan opettajaa kuin opettajaa, niin että suomalainen professori ulkomailla varmuuden vuoksi liittyy henkietoihin, myös tohtorin-titteliin, mikäli sattuu sellaisen omaamaan, aivan niinkuin saksalainenkin professori suomalaiselle kollegalleen kirjoittaessaan. Pahat kielet

kyllä sanovat, etteivät ne Saksan tohtorit yhtään sen viisaampia ole kuin suomalaiset maisterit, mutta ovatpahan kuitenkin viisaampia kuin kaikenmaailman professorit...

Toivottavasti lukija pysyy kellossa!

Professoriksi päästäkseen ei ihmisen tarvitse suorittaa mitään tutkintoja. Totta mikä totta. Ainakaan ei missään pykälässä sanota, mitä professoriksi aikovan ja pyrkivän pitää suorittaa. Sensijaan kyllä sanotaan yhtä ja toista siitä, mitä hänen pitää taitaa. Vaikka siis laki ei rajoitakaan kunnianhimoisen ja lahjakkaan ihmisen mahdollisuuksia akateemisella uralla, näyttää olevan melko hankala päästä professoriksi. Yliopistot ottavat nimittäin pikkumaisen tarkasti selvää pyrkijäin tekemisistä, kysyvät toisilta professoreilta ihan ulkomaita myöten, mitä kollega tykkää näistä tässä liitteenä seuraavista sepuksista, että kuka näistä nyt sitten on hyvä, parempi, paras ja kaiken lisäksi tähän meidän yliopistoon, tai jos hakija on yksin, että onko se nyt tämä herra tai rouva tai — mikäpä ettei — neiti pätevä. Siinä kirjoitetaan monella kielellä ja tituleerataan ja ollaan kohteliaita, vaikka lausunnot itsessään eivät aina niin kohteliaita olisi-

kaan. Lopuksi meidän oman yliopistomme herrat ja rouva panevat viisaat päänsä yhteen, kun ensin ovat kuunnelleet puhallellaan, supisevat ja jupisevat, pistävät pöytäkirjoihin vastalauseita ja myötälauseita ja lopuksi äänestävät. Kun tämä on valtion yliopisto, nimittää professorin lopuksi itse pääherra, tasavallan presidentti. Sitten siinä ei kyllä enää olekaan nokan koputtamista. Selvyden vuoksi mainittakoon, että vaikka laki ei määrääkään, niin kyllä Kekkonen ja ne muut professorit yleensä vaativat, että sen pitää olla tohtori tai jos ei tohtori, niin sitten muuten kaikenlaista suorittanut, ylioppilaskin jne.

Kun professori on nimitetty virkaansa ja Oulu-lehti julkaisut tapahtumasta uutisen, ryhtyy hän sinä ja sinä päivänä hoitamaan virkaansa täyspalkkaisena professorina, ellei jo sitä ennen satu hoitamaan sitä virkaa "veeteenä". Yksi koettelemaa hänellä kuitenkin vielä on edessään. Hänen täytyy pitää virkaanastujaisesityelmä, jonka aihe tietenkin liittyy siihen oppituliin, jota hänet on pantu hoitamaan. Rehtori sopii uuden professorin kanssa päivästä ja aiheesta, minkä jälkeen rehtori painattaa protokollan, joka alkaa juhlallisesti etu-eli kansisvultaan näin: "Kutsu kuulemaan sitä Oulun yliopiston perussäännön 39 §:ssä tarkoitettua julkista esitelmää, jonka Oulun yliopiston..." sen ja sen alan professori pitää jne.

Tällainen kirjanen on taas ilmestynyt Oulun kirjamarkkinoille ja on se saatavissa Oulun yliopiston kansliasta sekä virkaanastujaisilaisuuden alkaessa yliopiston suuressa luentosalissa, osoite Aleksanterinkatu 6. Oulun yliopiston virkaiässä nuorimmat herrat professorit Henrik Runar Forsius, silmätautioppi, ja Kaarle Arvo Olavi Sotavalla, eläinfysiologia, pitävät virkaanastujaisesityelmänsä 16. helmikuuta alkaen kello 12.15 ja 12.45. Kummankin esitelmän pituus on siis puoli tuntia.

Tämän uusimman oululaiskirjan allekirjoittaja on Oulun yliopiston rehtori Erkki Koiso-Kanttila, joka kirjoittaa näin klassillista tekstiä: "Esitelmää kuulemaan kutsun kunnioittavasti yliopiston hallitusmiehet, opettajat, virkamiehe ja opiskelijat sekä muut (har. minun) tieteen ja taiteen harjoittajat, suosijat ja ystävät."

Taidatko sen selkiämmin sanoa!

Kirja kertoo, kuinka mahdolloman viisaita miehiä nämä professorit ovat, mitä yliopistonkonsistori on heistä sanonut, milloin ovat syntyneet ja kenen kanssa ovat naimisissa, jos ovat. Ei ole pakko olla. Samoi selviää, mitä mielenkiintoista he ovat kirjoittaneet. Prof. Forsiuksen monisivuisessa kirjall. toiminnan luettelossa on mm. "Studies on human population genetics and anthropology in isolates on the Åland islands", minkä älykäs lukija kohta huo-

maa käsittelevän jotain oolantilaista humanismia. Luvalla sanoen prof. Sotavallan luettelo vaikuttaa edellistä innoittavammalta ja jollain tavalla maanläheisemmältä. Siellä on mm. kirjoitus "Satakielestä kuuntelemassa", mistä ensin päätelin, että kirjailijamme kuuluu joko varhais- tai uusromantikoihin. Eino Leino tulee mieleen, kun näkee otsikon "Ruisräikkä, Crex crex, Kuusamossa kesällä", mutta on hänellä ilmeisen realististakin tekstiä: "Vesirutto Lempeälässä". Paras lähteä kuuntelemaan, siitä se selviää. Kuvittelen nimittäin voivani lukeutua ainakin tieteen ja taiteen ystäviin.

Panu